

Zasady systemu kontroli wewnętrznej w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.

Spis treści

Rozdział 1. Postanowienia ogólne	2
Rozdział 2. Cele i organizacja systemu kontroli wewnętrznej	2
Rozdział 3. Funkcja kontroli	3
Rozdział 4. Zakres zadań Biura Zgodności i Departamentu Kontroli	4
Rozdział 5. Audyt Wewnętrzny w Banku	5
Rozdział 6. Rola Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu	5
Rozdział 7. Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej przez Radę Nadzorczą	6
Rozdział 8. Postanowienia końcowe	7

Rozdział 1. Postanowienia ogólne

§ 1.

Zasady systemu kontroli wewnętrznej w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.(dalej Bank), zwane dalej Zasadami, określają organizację systemu kontroli wewnętrznej w Banku oraz odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej w zakresie jego funkcjonowania.

Rozdział 2. Cele i organizacja systemu kontroli wewnętrznej

§ 2.

1. Stosownie do postanowień Ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U.z 2017 r poz.1876 z pzm.), w ramach systemu zarządzania, w Banku funkcjonuje system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej.
2. System kontroli wewnętrznej to zbiór zasad, procedur, mechanizmów i czynności kontrolnych, wkomponowany w sposób trwały i spójny w system zarządzania ryzykiem, powiązany z celami strategicznymi, wspomagający realizację celów biznesowych oraz umożliwiający sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku.
3. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:
  - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
  - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
  - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w banku;
  - 4) zgodności działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

§ 3.

1. Na system kontroli wewnętrznej w Banku składa się:
  - a) funkcja kontroli – której zadaniem jest zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku, w tym dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, obejmująca wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku BPS S.A.,
  - b) komórka ds. zgodności – której obowiązkiem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działania Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku, przyjętymi w Banku standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie,
  - c) audyt wewnętrzny – którego zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku.
2. Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej, zorganizowane są na trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się poziomach (liniach obrony):
  - 1) pierwsza linia obrony – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, na podstawie między innymi ustanowionych limitów, zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi. Na tym poziomie komórki/jednostki organizacyjne w ramach funkcji kontroli odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie mechanizmów kontrolnych

- oraz za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii. W Banku funkcje te pełnią jednostki/komórki organizacyjne umiejscowione w głównej mierze w Pionie Bankowości Komercyjnej i Pionie Wsparcia,
- 2) druga linia obrony – zarządzanie ryzykiem poprzez identyfikację, ocenę, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony w ramach monitorowania pionowego. Drugą linię obrony stanowią w Banku komórki organizacyjne w Pionie Finansów i Ryzyka oraz w Pionie Zarządzania Bankiem, w tym Biuro Zgodności i Departament Kontroli,
  - 3) trzecia linia obrony – audyt wewnętrzny, mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, który w Banku jest realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (Spółdzielnia).
3. Na pierwszej i drugiej linii obrony pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne oraz niezależnie monitorują ich przestrzeganie poprzez weryfikację bieżącą oraz testowanie okresowe.

Rozdział. 3. Funkcja kontroli

§ 4.

1. Na funkcję kontroli składają się:
  - 1) mechanizmy kontrolne wbudowane w procesy funkcjonujące w Banku,
  - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych,
  - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. W Banku zapewnia się realizację celów systemu kontroli wewnętrznej poprzez funkcjonowanie mechanizmów kontrolnych, dostosowanych do specyfiki danego obszaru działalności Banku, przebiegu i stopnia złożoności procesów, występującego ryzyka oraz skali i istotności nieprawidłowości, efektywności systemów informatycznych wspomagających procesy, dostępności zasobów ludzkich i sprawowanego nadzoru.
3. Przy uwzględnieniu uwarunkowań określonych w ust. 2 projektowane są i wdrażane mechanizmy kontrolne:
  - 1) spełniające rolę prewencyjną, detekcyjną i korekcyjną;
  - 2) automatyczne, półautomatyczne i manualne;
  - 3) kluczowe, tj. o podstawowym znaczeniu dla osiągnięcia danego celu systemu kontroli wewnętrznej, mające istotny wpływ na poprawność i bezpieczeństwo przebiegu procesu oraz mechanizmy uzupełniające.
4. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, wpisane w procesy funkcjonujące w Banku, w szczególności w procesy istotne, obejmuje weryfikację bieżącą poziomą (w ramach tej samej linii) i pionową (pierwszej linii przez drugą linię) oraz testowanie poziome i pionowe.
5. Weryfikacja jest dokonywana w sposób ciągły przed rozpoczęciem lub w trakcie czynności wykonywanych w ramach procesów.
6. Testowanie jest przeprowadzane w przypadku zakończonych czynności na wybranej próbie testowej.

7. W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania poziomego poprzez jednoznaczne rozdzielanie zadań wśród pracowników (stosowanie oraz monitorowanie mechanizmów) oraz niezależność monitorowania pionowego poprzez wyodrębnienie linii obrony.
8. Wyniki monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w tym testowania pionowego oraz informacje o statusie realizacji środków naprawczych i dyscyplinujących są w okresach kwartalnych raportowane do Spółdzielni, Zarządu Banku, Rady Nadzorczej Banku i Komitetu Audytu.
9. Zasady niezależnego monitorowania mechanizmów kontrolnych, ich rodzaj, zakres oraz przypisanie zadań do poszczególnych jednostek/komórek organizacyjnych, a także zasady raportowania o wynikach testowania są określone w Instrukcji systemu kontroli wewnętrznej w Banku BPS S.A.

Rozdział 4. Zakres zadań Biura Zgodności i Departamentu Kontroli

§ 5.

1. Funkcjonujące w ramach drugiej linii obrony systemu kontroli wewnętrznej Biuro Zgodności i Departament Kontroli mają zagwarantowaną niezależność, poprzez ich usytuowanie w strukturze organizacyjnej, w Pionie Zarządzania Bankiem, w bezpośredniej podległości Prezesowi Zarządu Banku, swobodny dostęp do Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i ich komitetów oraz do dokumentów, informacji, systemów informatycznych niezbędnych do wykonywania czynności kontrolnych.
2. Do podstawowych zadań Biura Zgodności w ramach systemu zarządzania należy:
  - 1) w ramach funkcji kontroli - zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi w zakresie określonym w regulacjach wewnętrznych;
  - 2) zarządzanie ryzykiem braku zgodności, w tym identyfikowanie, ocena, pomiar, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie o ryzyku braku zgodności z przepisami prawa.
3. Do podstawowych zadań Departamentu Kontroli należy:
  - 1) w ramach drugiej linii obrony przeprowadzanie testowania pionowego przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności,
  - 2) w ramach drugiej linii obrony przeprowadzanie testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych zapewniających realizację celów systemu kontroli wewnętrznej w obszarach, w których identyfikowany jest brak niezależnego testowania pionowego realizowanego przez inne komórki organizacyjne,
  - 3) administrowanie i aktualizacja informacji w matrycy funkcji kontroli,
  - 4) opracowywanie i raportowanie wyników testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku,
  - 5) monitorowanie podejmowanych działań naprawczych na bazie identyfikowanych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmach kontrolnych,
  - 6) przeprowadzanie kontroli w Banku na zlecenie Prezesa Zarządu Banku oraz w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku.

Rozdział. 5. Audyt Wewnętrzny w Banku

§ 6.

1. Audyt wewnętrzny w Banku BPS S.A. jest wykonywany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia, której zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku.
2. Ocena, o której mowa w ust. 1 uwzględnia skuteczność i adekwatność mechanizmów kontroli ryzyka oraz mechanizmów kontrolnych i niezależnego monitorowania ich przestrzegania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony.
3. Spółdzielnia odpowiada za właściwe określenie celu przeprowadzanych audytów, zakresu, szczegółowych zasad ich przebiegu, użycia odpowiednich i opisanych metod badań, trafności i istotności ocen oraz wniosków końcowych, sposobu ich prezentacji w formie raportu dla odbiorców, a także opracowywanie projektów zaleceń w sposób nie budzący wątpliwości co do obiektywizmu przeprowadzonych działań audytowych.
4. Zakres i częstotliwość przeprowadzanych audytów określone są przez Spółdzielnię w ramach rocznych i wieloletnich planów audytu uchwalanych przez Zarząd Spółdzielni i akceptowanych przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.
5. Spółdzielnia przedkłada do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku raporty z przeprowadzonych badań audytowych.

Rozdział. 6. Rola Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu

§ 7.

1. Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych, stanowiskach organizacyjnych funkcjonowania skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Zarząd Banku ustanawia i okresowo aktualizuje kryteria oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, kryteria wyodrębniania procesów istotnych oraz zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej.
3. Zarząd Banku określa zasady okresowego raportowania o nieprawidłowościach wykrytych przez system kontroli oraz statusie podjętych działań naprawczych.
4. Zarząd Banku zapewnia dokonywanie regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności.

§ 8.

1. Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku oraz dokonuje corocznej oceny jego skuteczności, w tym skuteczności funkcji kontroli w Banku. .
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej na podstawie informacji otrzymywanych od Biura Zgodności, Departamentu Kontroli, Zarządu Banku, Komitetu Audytu oraz Spółdzielni.

3. Rada Nadzorcza informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w ust. 2. w okresach rocznych.

§ 9.

1. Rada Nadzorcza powołuje spośród swoich członków Komitet Audytu, który działa zgodnie z odrębnymi przepisami. Podstawowym zadaniem Komitetu Audytu jest przedstawianie Radzie Nadzorczej swojego stanowiska lub rekomendacji, pozwalających Radzie Nadzorczej podjąć decyzji w obszarze sprawozdawczości finansowej i zarządzania ryzykiem, w tym systemu kontroli wewnętrznej.
2. Komitet Audytu monitoruje skuteczność systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, w tym audytu wewnętrznego, współpracując w tym zakresie ze Spółdzielnią.

Rozdział 7. Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej przez Radę Nadzorczą

§ 10.

1. Rada Nadzorcza Banku corocznie dokonuje oceny skuteczności systemu kontroli wewnętrznej systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o przyjęte kryteria. Do kryteriów tych należą przede wszystkim:
  - 1) ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
  - 2) osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym minimalnych poziomów wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
  - 3) ocena zmaterializowania ryzyka reputacji Banku,
  - 4) wyniki kontroli/przeglądów/audytów Spółdzielni i audytów zewnętrznych realizowanych przez komórki wewnętrzne i zewnętrzne Banku,
  - 5) ilość błędów znaczących i krytycznych identyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania,
  - 6) trend w ilościach skarg Klientów do KNF z uwzględnieniem trendu skarg zasadnych,
  - 7) ilość i kwota strat operacyjnych (trend),
  - 8) przekraczanie limitów ustanowionych przez Bank.
2. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, 3 linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności 3 linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni. Ocena ta, jest następnie wykorzystywana przez Radę Nadzorczą Banku do dokonania oceny całego systemu kontroli wewnętrznej.
3. Kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej podlegają okresowej (corocznej) weryfikacji.

Rozdział. 8. Postanowienia końcowe

§ 11.

1. Szczegółowe zasady realizacji zadań audytowych i czynności doradczych przez pracowników Spółdzielni określone są w Umowie Systemu Ochrony.
2. Pracownicy Spółdzielni wykonując swoje obowiązki kierują się Standardami Audytu.

§ 12.

1. Działalność Spółdzielni w zakresie audytu wewnętrznego podlega regularnej, niezależnej ocenie zewnętrznej, nie rzadziej niż co pięć lat.

Niniejsze Zasady podlegają corocznemu przeglądowi i aktualizacji w celu dostosowania do zmian profilu ryzyka Banku i Grupy Kapitałowej BPS S.A. oraz zmian organizacyjnych i regulacji wewnętrznych i zewnętrznych